

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

חטאת פנימית וחטאת חיצונית (שיעור מס' 170)

יונתן גרוסמן

(א) וידבר ה' אל משה לאמר. (ב) דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה.

<p>(כז) ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה ואשם.</p> <p>(כח) או הודע אליו חטאתו אשר חטא</p>	<p>(כב) אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם.</p> <p>(כג) או הודע אליו חטאתו אשר חטא בה</p>	<p>(יג) ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשמו. (יד) ונודעה החטאת אשר חטאו עליה והקריבו הקהל פר בן בקר לחטאת</p>	<p>(ג) אם הפכה המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים לה' לחטאת.</p>
<p>והביא קרבנו שעירת עדים תמימה נקבה על חטאתו אשר חטא. (כט) וסמך את ידו על ראש החטאת ושחט את החטאת במקום העלה.</p>	<p>והביא את קרבנו שעיר עדים זכר תמים. (כד) וסמך ידו על ראש השעיר ושחט אתו במקום אשר ישחט את העלה לפני ה' חטאת הוא.</p>	<p>והביאו אתו לפני אהל מועד. (טו) וסמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר לפני ה' ושחט את הפר לפני ה'.</p>	<p>(ד) והביא את הפר אל פתח אהל מועד לפני ה' וסמך את ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני ה'.</p>
<p>(ל) ולקח הפכה מדמה באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח.</p>	<p>(כה) ולקח הפכה מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העלה.</p>	<p>(טז) והביא הפכה המשיח מדם הפר אל אהל מועד. (יז) וטבל הפכה אצבעו מן הדם והזה שבע פעמים לפני ה' את פני הפרכת. (יח) ומן הדם יתן על קרנת המזבח אשר לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל הדם ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד.</p>	<p>(ה) ולקח הפכה המשיח מדם הפר והביא אתו אל אהל מועד. (ו) וטבל הפכה את אצבעו בדם והזה מן הדם שבע פעמים לפני ה' את פני פרכת הקדש. (ז) ונתן הפכה מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד.</p>
<p>(לא) ואת כל חלבה יסיר כאשר הוטר חלב מעל זבח השלמים והקטיר הפכה המזבחה לריח ניחח לה' וכפר עליו הכהן מנסחתו ונסלח לו.</p>	<p>(כו) ואת כל חלבו יקטיר המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מנסחתו ונסלח לו.</p>	<p>(יט) ואת כל חלבו ירים ממנו והקטיר המזבחה. (כ) ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו וכפר עליהם הכהן ונסלח להם. (כא) והוציא את הפר אל מחוץ למחנה ושרף אתו כאשר שרף את הפר הראשון חטאת הקהל הוא.</p>	<p>(ח) ואת כל חלב פר החטאת ירים ממנו... (י) כאשר יורם משור זבח השלמים והקטירם הפכה על מזבח העלה. (יא) ואת עור הפר ואת כל בשרו על ראשו ועל כרעיו וקרבו ופרשו. (יב) והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה אל מקום טהור אל שפך הדשן ושרף אתו על עצים באש על שפך הדשן ושרף.</p>

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

רד"צ הופמן, ספר ויקרא, עמ' קלז:

"קנובל (A. W. Knobel, *Die Bücher Exodus und Leviticus*, Leipzig 1857) מעיר, ש'רק חלבי החטאות יש להקטיר לה', ולמה לא כל הבשר? זה היה סותר את כוונתה של החטאת שמטרתה היא לספק את דרישת הצדק האלוהי ולהשיג חנינה לחוטא, אך לא תשמש לחם ה', כי לא יאה לחוטא להכין סעודה לה' ולהזמין כביכול את ה' אל שולחנו'... השקפתו זו של קנובל על דבר החטאת היא מוטעית, ולא נכונה היא ההנחה שלא יאה לחוטא להכין לה' אשה ריח ניחוח, שכן רואים אנו כי רבים שמתחייבים להביא חטאת או אשם, עוד צריכים להוסיף עולה – שהיא הרי אינה אלא 'אשה ריח ניחוח'... ואם נתכפר החטא על ידי מתן הדם לחלוטין, יכולים החלבים של החטאת לעלות אל ה' בתורת 'אשה ריח ניחוח' ממש כחלקי העולה".

למי דומה כהן משיח – לציבור או לנשיא?

ספרא פרשת ויקרא דיבורא דחטאות, פר' ב: "לאשמת העם" – הרי משיח כציבור: מה צבור אינו מביא אלא על העלם דבר ועם שגגת המעשה, אף משיח לא יביא אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה. הלא דין הוא: **צבור** מוצא מכלל היחיד **ומשיח** מוצא מכלל היחיד – מה ציבור אינו מביא אלא על העלם דבר ועם שגגת המעשה אף משיח לא יביא אלא על העלם דבר ועם שגגת המעשה. או כלך לדרך הזו: **נשיא** מוצא מכלל היחיד **ומשיח** מוצא מכלל היחיד – מה נשיא מביא על שגגת המעשה אף משיח יביא על שגגת המעשה. נראה למי דומה אם דומה לצבור נלמדנו מן הצבור ואם דומה לנשיא נלמדנו מן הנשיא. צבור בפר ואינו מביא אשם תלוי ומשיח בפר ואינו מביא אשם תלוי. מה צבור אינו מביא אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה אף משיח לא יביא אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה. או כלך לדרך הזו: נשיא מביא שעירה לע"א ומביא אשם ודאי ומשיח מביא שעירה לע"א ומביא אשם ודאי. מה נשיא מביא על שגגת המעשה אף משיח יביא על שגגת המעשה. תלמוד לומר 'לאשמת העם' הרי משיח כצבור ומה צבור אינו מביא אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה אף משיח לא יביא אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה".

"לאשמת העם"

רשב"ם: "לפי הפשט משמע, לפי שבכהנים נאמר 'יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל', וכל שכן כהן גדול שהוא מומחה לרבים".

רש"י: "ופשוטו לפי אגדה כשהכהן הגדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם ונעשה מקולקל".

ראב"ע: "שהורה שלא כהוגן ואשם העם וכלם שוגגים. או פירוש לאשמת העם באשמת כל בני אדם ונזכר כן בעבור שהכהן הוא נושא התורה והוא עצמו נשמר וקדוש לשם".

ספורנו: "כלומר שלא תקרה לו שגגת חטאת זולתי ממוקשי עם, כאמרם 'המתפלל וטעה, סימן רע לו, ואם שליח ציבור הוא, סימן רע לשולחיו'... ולכן לא כתב בו 'ואשם', כמו שכתב בכל שאר החוטאים, כי אמנם באמרו 'ואשם' יורה אזהרה על התשובה, וזה לא יפול על הכהן המשיח, כי לא מלבו היה החטא כלל, אבל קרה לו לאשמת העם".